

Powiat Sanocki
1998

Królewskie Włociszewo
Miasto Sanok
1339 - 1990

LIST OKOLICZNOŚCIOWY

Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 8 im. Królowej Zofii w Sanoku,
Pan mgr Robert Zoszak,
Grono Pedagogiczne, Pracownicy Administracyjno-Usługowi,
Uczennice i Uczniowie z Rodzicami.

Zarząd Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Sanoku
dziękuje za zaproszenie naszej delegacji na uroczystość Poświęcenia Sztandaru
i nadania imienia Królowej Zofii Szkole Podstawowej nr 8 w Sanoku.

Na tę okoliczność należy przypomnieć o bardzo ścisłej i owocnej współpracy C. K. Gimnazjum
w Sanoku utworzonego w 1880 r. z Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół” w Sanoku
utworzonym w 1889 r.

„Sokół” i Szkoła funkcjonowały w bardzo trudnym okresie, kiedy Polski nie było na mapie,
a Sanok był pod zaborem austriackim, w którym mieszkało kilka narodowości, liczył w 1892
r. 5559 mieszkańców, w tym 38,64% Polaków, 45,62% Żydów, 15,67% Rusinów, 0,07%
Niemców.

„Sokół” jako organizacja nowatorska miała podnieść z kolan Naród polski i poderwać go do
pracy dla idei niepodległości.

Upowszechniano więc na szerszą skalę:

- kulturę fizyczną,
- integrowano skutecznie społeczeństwo polskie wokół wielu dyscyplin sportowych
i przysposobienia wojskowego,
- starano się o edukację i wychowanie patriotyczne.

Sokół zawdzięcza tej szkole bardzo wiele. Światłe grono pedagogiczne w okresie zaborów,
współpracowało z prawnikami, lekarzami, duchowieństwem i innymi grupami mającymi
wpływ na postawy młodzieży, która przygotowywana była w „Sokole” do podjęcia walki
o niepodległość Ojczyzny.

Jednym ze współzałożycieli sanockiego „Sokoła” w 1889 r. był dyrektor Gimnazjum
dh dr Karol Petelenz (wraz z dh. dr. Karolem Zaleskim, lekarzem miejskim i dh. dr. Leonem
Studzińskim, starostą powiatowym). Wspierał On bardzo idee „Sokoła” (mimo tego, że był

zatrudniony u zaborcy) i udostępniał salę lekcyjną na prowadzenie ćwiczeń Sokołów, do czasu wybudowania Domu Sokoła, tzn. do 1900 r, kiedy Sokoli weszli do surowej Sali gdzie mogli już prowadzić zajęcia. Szkoła w następnych latach korzystała z Sali „Sokoła”, ponieważ była to pierwsza Sala gimnastyczna w Sanoku (10 m x 20 m).

Zacni profesorowie gimnazjalni pełnili zaszczytną funkcję prezesa „Sokoła”, a byli to m.in.: dh dr **Karol Petelenz** (1889-1890), dh **Adam Pytel** (1914-1927), dh **Jan Killar** (1927-1936), a druhowie: **Władysław Sygnarski** (1899, 1902-1903), **Marian Szajna** (1904-1914), **Bronisław Tustanowski** (1914/1918) pełnili w Sokole funkcję naczelnika. Wielu nauczycieli i uczniów gimnazjalnych było członkami „Sokoła”. Dobra współpraca przynosiła korzyści na niwie krzewienia idei sokolej, idei niepodległościowej, idei miłości Ojczyzny.

Prof. gimnazjalny dh **Tadeusz Mięksisz** w 1939 r., na okoliczność 50-lecia utworzenia sanockiego „Sokoła”, napisał książeczkę pt.: ZARYS HISTORII TOW. GIMNASTYCZNEGO „SOKÓL” W SANOKU W 50-tą ROCZNICĘ JEGO ISTNIENIA.

Jeden z najbardziej zasłużonych dla Sokolstwa polskiego, dh dr **Stanisław Biega** s. Jana wykwalifikowany nauczyciel gimnastyki i bibliotekarz, współzałożyciel sanockiego „Sokoła”, kilkadziesiąt lat swojego życia poświęcił Towarzystwu. We Lwowie wydawał „Przewodnik Gimnastyczny”, był współorganizatorem bardzo ważnego V. Zlotu Sokolstwa Polskiego w 1910 r. w Krakowie, gdzie po raz pierwszy odśpiewano „Rotę” Marii Konopnickiej w obecności 90 tys. zebranych. Po odzyskaniu niepodległości, był jednym z głównych inicjatorów połączenia związków sokolich działających na terenie trzech zaborów oraz na obczyźnie. Został wybrany wiceprezesem Zarządu Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce w 1920 r. w Warszawie.

Wielu gimnazjalistów było członkami „Sokoła” i Polowej Drużyny Sokolej, wielu po przejęciu 1 listopada 1918 r. Koszar przy ul. Mickiewicza wstąpiło do tworzonej Milicji Ludowej w listopadzie 1918 r., wielu walczyło w Legionach 1920 r. Okres międzywojenny to dla „Sokoła” okres wytężonej pracy przy odbudowie Towarzystwa i Sanoka.

Władze PRL-u zlikwidowały patriotyczne Towarzystwo w całym kraju, ponieważ mogło przeszkadzać ówczesnej władzy. W Sanoku, nieruchomości „Sokoła” przekazano Miastu, a ul. SOKOŁA zmieniono na ul. MODRZEWSKIEGO aby zatrzeć wszystkie ślady.

Po reaktywowaniu Towarzystwa w 2005 r. współpraca „Sokoła” ze Szkołą jest bardzo dobra i mamy nadzieję na dalszą owocną współpracę.

Dzisiaj, mimo że istnieje bardzo duże zagrożenie naszej niepodległości, Polacy nie są w stanie porozumieć się w sprawie najważniejszej, w sprawie obrony naszych interesów narodowych oraz w sprawie szacunku do Naszej Kochanej Ojczyzny.

Jest tu ważne pole do działania dla naszych szanownych nauczycieli, kształtujących osobowości Naszej Kochanej Młodzieży.

Życzymy Państwu wszelkiej pomyślności w dalszej pracy, a także w życiu osobistym.

Czołem!

PREZES
TG „SOKÓL” w Sanoku
mgr inż. Bronisław Kielar

Sanok, 13 maja 2022 r.